

MATS JOHANSSON:

Till sist

några tankar om optimism och pessimism

Kommer Ni ihåg Romklubben? Det var den där oerhört seriösa samlingen vetenskapsmän som för något decennium sedan förutspådde att världen skulle gå under. Befolkningsutvecklingen skulle explodera och alla resurser ta slut. Det bästa handlingsalternativet var att invänta domedagen i stilla kontemplation, företrädesvis avskild från resten av mänskligheten.

70-talet var ett dystert decennium, så Romklubbens teorier fick stor spridning. I kölvattnet följde ett kärnkraftsmotstånd, som gick ut på att atomklyvning är mot naturen, och en fredsrörelse, som predikar att alternativet till en ny istid är Pax Sovietica.

I USA uppstod en speciell variant av undergångare, survivalisterna. De byggde bunkrar på bakgården och lagrade konserver nog för att klara ett tredje världskrig. Bra karl reder sig själv, men nog skulle de få det litet ensamt efter The Big Bang?

80-talet är inget bra decennium för pessimisterna. Inte så att det är för sent för dem att få rätt; styrkan i deras teorier ligger i att facit aldrig finns just nu, utan i framtiden. Men katastrofkonjunkturen har mattats betydligt. De politiker och debattörer som bekämpar apokalypsen vinner i opinionen, dödgrävorna får allt tyngre vid spadarna.

Det är viktigt hur den intellektuella striden mellan optimister och pessimister går; den styr vår tillvaro. Socialister behöver mänsklighetens slutliga nederlag som spökbild för att motivera kollektivism och statsdirigism, politikermakt där vanliga människor inte kan klara sig själva.

I USA är omsvängningen i debattklimatet rent osvensk. 1980 mottog president Carter en framtidsstudie, "Global 2000", som förutspådde en höstkollektion i säck och aska. Trängsel och förgiftning var det som väntade mänskligheten.

Men den hösten var också pessimisternas sista stora säsong. Det amerikanska folket vägrade att acceptera den framtid som Carter erbjöd dem, och vände sig till ledaren för Hoppets Här, Ronald Reagan.

Sedan dess har det inte gått så pjåkigt för de troende. USA genomlever ett ekonomiskt mirakel, håller på att återvinna sin militära styrka och satsar teknologiskt mer än någonsin för framtiden. Medelamerikanen ser idag mer positivt på vad som komma skall än på mycket länge.

Det är förvisso sant att Reagan ännu inte visat att han kan gå på vattnet, vilket brukar framhållas av hans motståndare. Men en god illusionist är han i alla fall, och några av kaninerna i hatten är högst verkliga.

Segern för optimisterna är dock inte given, många människor vill ju inte bli störda i sin pessimism. Trots det lyser framtidstron som ledstjärna i den plattform som republikanerna antog på sitt konvent i Dallas i augusti; partiet kallar sig "The Party of Hope" och talar om gryningen för The American Spirit. Konventet och plattformen speglar en okuvlig amerikansk längtan efter positiva visioner.

Partiets unga, tuffa grupp av konservativa visionärer, ej att förväxla med svavelpredikanterna i den Moraliska Majoriteten, har myntat begreppet Möjligheternas samhälle som sammanfatt-

ning av sitt budskap om frihet och framsteg. De har lärt sin aggressivitet av Barry Goldwater, men de har också förstått varför John F Kennedy hade sådan attraktionskraft.

Ungturkarnas ledare Newt Gingrich, historieforskare och kongressman från Georgia, skriver i deras credo "Window of Opportunities" att framtiden hör opti-

misterna till och att det värsta hotet mot mänskliga framsteg ligger i att styras av destruktiva hotbilder.

Gingrich har nog medhåll av den majoritet av ungdomsväljarna i USA som utgör president Reagans största väljar-grupp, ett förhållande som världens alla pessimister har anledning att misströsta över.